

2321 2den Beh. af Finantsloov. f. Finantsaaret

fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871. 2322

Opholdet der i Reglen er saa kort, at Understøttelsen ikke vil kunne komme dem til nogen Nytte, naar de ikke faae den, forinden de ere komne der, ligesom de, som trænge meest til den, jo ikke kunne komme der uden selve Understøttelsen. — Derimod er jeg ikke istand til at stemme for de samme Herrers Forslag under Nr. 7, der gaaer ud paa, at kun de Folkehøjskoler skulle understøttes, som drives efter faste Planer. Dette seer nemlig vel overmaade kjont ud, men jeg triver, at Enhver, som har gjort sig det klart, hvori den Underviisning egentlig bestaaer, der meddeles paa Folkehøjskolerne, vil erkjende Vanffeligheden af at drive den efter faste Planer. Det er ikke nogen Underviisning af sædvanlig Art, hvorom der her er Spørgsmaal. Det er just ikke Kundskaber, som meddeles paa disse Skoler, og hvilke Kundskaber troe ærede Medlemmer desuden, at man kan erhverve sig i et halvt Aarstid? Nei, hvad der skal gjøres paa Folkehøjskolerne, det er at vække den unge Almuens Eyst til at erhverve sig Kundskaber. Selve Kundskaberne faaer den derimod ikke meget af paa disse Skoler; thi det kan ikke faaes i et halvt Aar. Eleverne kunne naturligviis nok udvide deres Skolekundsaber noget der, men det kommer forsaavidt virkelig ikke an paa, om Udvidelsen gaaer noget mere i een Retning end i en anden. En Folkehøjskole kan fuldkommen godt opfylde sin Bestemmelse, fordi den ikke netop ligner en anden Folkehøjskole, som ligger en 3, 4 eller 6 Meil fra den. Paa den ene Folkehøjskole lægges der maaskee noget mere Vægt paa praktisk Videnskab, paa Agerbrugslære og Sligt, paa den anden maaskee mere Vægt paa Historie og paa, hvad man kalder folkelig Oplysning i andre Retninger. Ikke desto mindre kunne de begge være lige gode. Hvad det kommer an paa, det er, at de bringe deres Elever Eyst til at erhverve sig Kundskaber, og at de lufte Elevernes Dine op for, at der er høiere Interesser end det daglige Brød. Det, hvorved en Folkehøjskole be-

viser sin Nytte, er derved, at den bliver et Centralpunkt for det aandelige Liv i sin Omegn, og det kan den ogsaa meget godt blive uden faste Planer. Planen for en saadan Skole maa ofte rette sig efter Lærerefræsterne, som tit ere yderst indskrænkede. Der er kun Saa, som ere skikkede til at meddele denne Underviisning, og maaskee endnu Færre, som i Længden ville holde ud. Det ærede 1ste Medlem for 8de Kreds (Bonne) talte om, at disse Skoler undertiden ere Pengespeculationer, og det er muligt, thi man kan jo speculere i Alt. Men jeg tør nok sige, at det da i Reglen er daarlige Pengespeculationer. Skulde jeg nemlig udhæve en meget væsentlig Mangel ved disse Skoler, saa skulde det være den, at de sædvanlig ikke ere baserede paa at bære sig selv, men beregne en saa lav Afgift af deres Elever, at de ikke kunne bestaae uden Tilflugt fra den ene eller fra den anden Side. Dette er en stor Mangel, som har sin Grund i, at man ikke troer, at Bondstanden endnu er kommen saavidt, at den forstaaer at vurdere den Underviisning, som gives der, tilstræffelig dybt; jeg mener, at den vurderer den for lavt i Penge. Jeg skal ikke have Noget imod, at den høitærede Minister forviser sig om, at Folkehøjskolerne virke i en god og gavnlig Retning, for han understøtter dem; men det kan i Reglen heller ikke falde overordentlig vanskeligt at faae dette at vide. Duer nemlig en saadan Skole noget, saa vil den for det Første være besøgt af et større Antal Elever, og naar den i det Hele taget øver en gavnlig Virkning i Egnen, vil dette dernæst let vides af de Mænd, der færdes i Egnen. Jeg troer derfor ikke, at man behøver at frygte for, at Ministeren ikke let skulde kunne komme til Kundskab om, hvorvidt han laster Penge bort til en saadan Skole eller ikke. Forresten skal jeg gjerne indrømme, at der er mange af disse Skoler, som vistnok ikke fortjene Understøttelse; det vil jeg paa ingen Maade bestride. Der kan vistnok gjøres Indvendinger imod maaskee ikke